

Meer van hetzelfde

Het is soms eentonig om over hetzelfde te moeten schrijven. Het kan zelfs zo eentonig worden dat je niet alleen de lezer gaat vervelen maar ook jezelf. Op het gevaar af dat dat nu zal gebeuren, wil ik toch weer terugkomen op het pensioenprobleem. Het valt op dat de problematiek met de maand meer gaat dringen. Zo hees de Volkskrant van 30 oktober de stormvlag met het bericht dat nu al driekwart van de pensioenfondsen niet in staat is te indexeren en dat vele pensioenfondsen binnenkort zouden moeten afstempelen. Dit is natuurlijk een rampzalige boodschap voor gepensioneerden. Maar niet alleen voor gepensioneerden, maar ook voor de nog werkenden, die gekort worden in hun opgebouwde rechten. Want het ziet er niet naar uit dat de situatie in de komende jaren fundamenteel zal gaan verbeteren en dat betekent dus een achterstand van twee procent in 2011, en wederom in 2012, en verder. Dat accumuleert dan heel vlug tot een reductie van ongeveer een derde in twintig jaar. Op een pensioen van zeventig procent komt dat dan na twintig jaar uit op circa 47 procent. Kortom, het pensioen smelt weg als sneeuw voor de zon. Dan calculeer ik nog niet met een inflatiepercentage dat veel hoger ligt dan dat van vandaag de dag. De situatie is zonder meer dramatisch te noemen.

In dit verband is het verbazingwekkend dat het debat over deze zaak tot nu toe kan worden gemonopoliseerd door werkgevers en werknemers, de sociale partners, terwijl de derde partij, de pensioentrekkers, zorgvuldig niet tot het debat wordt toegelaten of betrokken bij de besluitvorming. Toch gaat het om ongeveer twee en een half miljoen pensioentrekkers, terwijl de waarde van hun reeds ingegane pensioenen ongeveer de helft uitmaakt van de totale pensioenreserves.

Een andere zaak die verbaast is hoe werknemers zich in de Stichting van de Arbeid laten inpakken of overdonderen door de werkgevers. Het zogenaamde Pensioenakkoord is namelijk helemaal niet in het belang van de werknemers. De voornaamste afspraak daarin is immers dat de premies van pensioenen in de komende jaren gefixeerd moeten worden op het huidige peil. Als één ding duidelijk is, dan is het wel dat de huidige premie al te laag is, en dat de stijgende levensverwachting zal moeten worden vertaald in een stijgende premie, wil men de pensioenen op het huidige peil van zeventig procent, overigens nu al een ideaal dat weinigen bereiken, kunnen fixeren.

Het Pensioenakkoord betekent niets meer of minder dan dat de werknemersdelegaties zich hebben verzoend met de gedachte dat de pensioenen van de Nederlandse beroepsbevolking in de komende decennia drastisch zullen dalen. En dit temeer, omdat het er niet naar uitziet dat de levensverwachting op zal houden met stijgen. Demografen houden het op circa twee jaar per decennium. Er wordt rekening mee gehouden dat de gemiddelde levensverwachting omstreeks 2100 kan zijn opgelopen tot over de honderd jaar. Het cohort met geboortjaar 1970 leeft dus twee jaar langer dan het cohort 1960, enzovoort, enzoverder. Natuurlijk kan dit premie-effect enigszins ongedaan worden gemaakt door de pensioengerechtigde leeftijd te laten stijgen, en daar is ook alle reden voor. Dat zal echter niet kunnen voorkomen dat de premies voor het behoud van ons pensioen de komende jaren continu moeten stijgen. Dat kan natuurlijk met een stijgende doorsnee-premie. Dat vraagt echter om een grote solidariteit van ouderen met jongeren. Gezien de stijgende levensduur impliceert dat immers dat mensen geboren in 1940 enige jaren korter pensioen genieten dan het cohort van 1980. Een andere mogelijkheid is dat premies gedifferentieerd worden naar geboortjaar, waarbij jongeren aanzienlijk meer premie betalen dan ouderen. In beide gevallen wordt de vraag onontkoombaar wie die noodzakelijke meer-premie zal gaan betalen. Eén ding is duidelijk: de werkgever zal het niet doen, en in veel gevallen is de internationale concurrentie zo scherp dat hij zijn kostprijs ook niet kan verhogen. Dan zal de premieverhoging moeten komen uit een extra-premie, op te brengen door de werknemer en dus ten nadele van het netto-beschikbare loondeel. Dat is pijnlijk voor de werknemer. De vraag is echter of een continue pensioendaling op termijn niet nog veel pijnlijker zal blijken te zijn. Het publieke debat hierover, en met name binnen de werknemerskringen, dient geopend te worden. Onaangename waarheden kunnen niet langer worden genegeerd.